

ЖЕСТІВНИК (Ж) – зібрання жестів (жестових сполучень), розташованих в певному порядку, використовується як довідник, пояснює значення описуваних одиниць, надає різну інформацію про них (переклад, тлумачення, опис та ін.). **Ж** відіграють велику роль у культурі глухих користувачів ЖМ, в них відбиваються знання, якими володіє спільнота глухих на певному етапі сьогодення. Головна роль **Ж** – накопичення і передача інформації. **Ж** виконують соціальні функції: інформативну (дозволяють найзручнішим способом (фото, малюнки, відеозразки, тексти, позначення) — отримати інформацію, знання, нормативну (фіксується жестове поняття, його основне позначення та додаткові, що сприяє розумінню, уніфікації мови як засобу спілкування, навчання).

Історія розвитку Жестівників в Україні поділяється на два етапи.

Перший стосується фіксації жестових одиниць на основі розуміння слів російської мови (Тяжелов Н. Мимический словарь (рукопись). Харьков, 1940. 240 с.; Иванюшева Н. Мимико-жестикуляционная речь: пособие. К., 1968. 290 с.; Максименко Ю. и др. Азбука жестов глухих. К., 1990; Гейльман И. Ваш друг – жестика. Санкт-Петербург: ВОГ, 2003. 173 с.; Димскис Л. Изучаем жестовый язык: учеб. пособие. М., 2005. 128 с. та ін.), української мови (Козачек Н., Васильєва К. Від А до Я: навч. посібник. Харків, 2005. 38 с.; Дятлова К., Заварницький Д. Словник жестової мови: церковна лексика на CD. К: «В-во «Глас», 2006 та ін.), російсько-української мови (Лексикон жестов: пособие. Кравченко Д.Ф. и др. Донецк: Центр для глухих - Видеть значит слышать, 2004. 560 с.). Цей період представляє посібники, які допомагають опанувати ручний код з використанням жестових одиниць.

Другий етап демонструє представлення УЖМ на основі аналізу її мовних рівнів. Такі **Ж** поділяються на:

паперові посібники (Краєський Р. Мова жестів глухих. Посібник. К.: «Рад. школа», 1964. 219 с.; Кульбіда С., Чепчина І., Иванюшева Н., Адамюк Н. Український жестівник для батьків. Жестівник. К.: СПКТБ УТОГ, 2011. 380 с.; Українська жестова мова. Жестівник : навч. посібник. С.Кульбіда, І.Чепчина, Н. Иванюшева, Н.Адамюк. К.: Педагогічна думка, 2012. 206 с.; Географічний

жестівник : континенти, країни, міста. С. Кульбіда, І. Чепчина, Н. Адамюк, В. Кириченко. Посібник. К.: СПКТБ УТОГ. 2014. 96 с. та ін.);

відеоресурси (Колесник І., Кульбіда С. Жест. Відео на CD. Ч.1, 2. К.: ТОВ «РННЦ ДІНІТ», 2005; Іванюшева Н.В., Зуєва Є. Український тематичний відеословник жестової мови : навч.-метод. посібник у 3 CD., 2003 та ін.),

електронні ресурси (Корпус 15 тисяч жестових одиниць української жестової мови. Режим доступу: <https://www.spreadthesign.com/ua>; Кінетичні особливості української жестової мови. Частина перша. Жестівник "Українська жестова мова" (Кульбіда С.В., 2017). Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/707284/> та ін.).

Лит.: 1. Кульбіда С. (2006). Жестова мова по-білоруськи. Наше життя. 2006. № 3. С.3-4; 2. Кульбіда С.В. Жест як основний компонент жестової мови. Жестова мова й сучасність : зб. наук. праць. К.: Наук. світ, 2010. Вип. 5. С. 159 – 175; 3. Кульбіда С. В. Теоретико-методичні засади використання жестової мови у навчанні нечуючих : монографія. К. : Поліпром, 2010. 503 с.; 4. Кульбіда, С.В. (2017). Кінетичні особливості української жестової мови. Частина перша. Жестівник "Українська жестова мова". <http://lib.iitta.gov.ua/707284/>; 5. Кульбіда, С.В. (2017). Кінетичні особливості української жестової мови. Частина друга. Жестівник "Українська жестова мова". <http://lib.iitta.gov.ua/707467/>; 6. Кульбіда, С.В. (2017). Кінетичні особливості української жестової мови. Частина третя. Жестівник "Українська жестова мова". <http://lib.iitta.gov.ua/707468/>; 7. Тищенко О.М., Кульбіда С. В. Українська жестова мова як об'єкт лексикографічної параметризації. Лексикографічний бюлетень. Вип. 12. К., 2005. С.37 – 42; 8. Kulbida S. (2004). Use and Study of Sign Language in Ukraine: History of Research. Modern trends of special education development (Canada-Ukraine Experience). Kiyiv-Edmonton. pp. 173-181. <http://lib.iitta.gov.ua/713482/>

С.В.Кульбіда